

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/177252,41-rocznica-podjecia-przez-rzad-PRL-uchwaly-w-sprawie-budowy-Elektrowni-Jadrowej.html>
26.04.2024, 20:45

41. rocznica podjęcia przez rząd PRL uchwały w sprawie budowy Elektrowni Jądrowej Żarnowiec

Data publikacji 17.01.2023

Była to inwestycja, która miała zmienić obraz polskiej energetyki. Koncepcja budowy elektrowni jądrowej w Polsce pojawiła się już w latach 50 ubiegłego wieku, gdy Związek Sowiecki przystąpił do programu „Atom dla pokoju”. Wybór miejsca w Żarnowcu nie był przypadkowy. Za budową w tym miejscu przemawiały dwa fakty - gęstość zaludnienia oraz warunki geograficzne.

12 sierpnia 1971 r. rząd PRL podjął decyzję o budowie elektrowni jądrowej.

Następnie Komisja Planowania przy Radzie Ministrów ustaliła lokalizację pierwszej polskiej elektrowni jądrowej we wsi Kartoszyno. Niedługo potem został otwarty posterunek radiometeorologiczny prowadzący badania klimatu, geologiczne i symulację skażeń w bezpośrednim sąsiedztwie elektrowni. **Jednak do zasadniczej uchwały doszło dopiero 11 lat później - 18 stycznia 1982 r.**

Nieukończony główny budynek Elektrowni Jądrowej w Żarnowcu, zajęcie z domeny publicznej

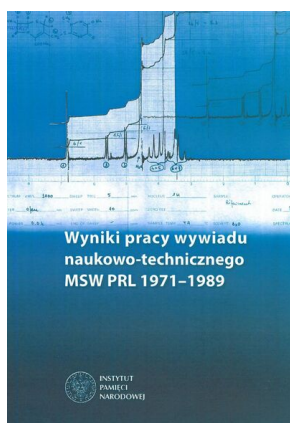
Cztery lata później - 10 kwietnia 1986 r. Sejm uchwalił ustawę „Prawo atomowe w Polsce” - pierwszy tej rangi akt w prawie polskim normujący działalność związaną z wykorzystaniem energii jądrowej. Jednak dalsze przygotowania do budowy atomu przerwała katastrofa czarnobylska z 26 kwietnia tego samego roku. W jej wyniku gwałtownie wzrosła fala protestów przeciwko budowie elektrowni. **W czasie ich trwania powstał nawet neologizm „Żarnobył” będący zlepkiem dwóch nazw miejscowości - Żarnowca i owianego złą sławą Czarnobyla.** Po latach określenie nabrało dodatkowego znaczenia. Ruina, w jaką popadła budowa niedoszłej elektrowni, nasuwała pewne skojarzenia z wymarłym miastem Prypeć opustoszałym po czarnobylskiej katastrofie.

Emocje po wspomnianej katastrofie były tak wielkie, że przeprowadzone referendum w

1990 r. w województwie gdańskim potwierdziło konieczność zamknięcia projektu. **Ponadto stał się on również celem działań środowisk aktywistów.** Mowa tutaj chociażby o **Franciszkańskim Ruchu Ekologicznym czy Gdańskim Forum Ekologicznym.** Obie organizacje przeprowadziły dziesiątki wykładów, manifestacji na temat zagrożenia jakie może wynikać z budowy elektrowni atomowej w Polsce.

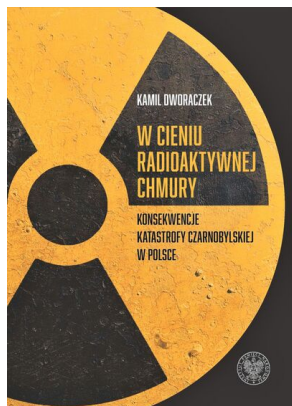
Kolejnym krokiem mającym wpływ na inwestycje były przemiany ustrojowe w Polsce i kryzys gospodarczy, który wynikał ze źle przeprowadzonych reform ekonomicznych. Wobec czego pojawiły się problemy z finansowaniem budowy elektrowni „Żarnowiec”. W konsekwencji, 17 grudnia 1990 r., Rada Ministrów podjęła Uchwałę nr 204 w sprawie postawienia „Elektrowni Jądrowej Żarnowiec w Budowie” w stan likwidacji. Termin likwidacji wyznaczono na 31 grudnia 1992 r. i rozpoczęto demontaż i złomowanie już zakupionych urządzeń elektrowni. **Obecnie, niedoszła elektrownia atomowa w Żarnowcu, stanowi pomnik niezrealizowanej inwestycji PRL.**

W 2022 r. IPN wydał książkę pt. „Wyniki pracy wywiadu naukowo-technicznego MSW PRL 1971–1989” autorstwa Mirosława Sikory. Publikacja stanowi edycję źródłową, opatrzoną obszernym wstępem, zawierającą 20 dokumentów (sprawozdania rezydentur krajowych Departamentu I MSW oraz podsumowanie aktywności wywiadu naukowo-technicznego MSW w latach 1987–1989). Dokumenty przedstawione w publikacji są podstawowym źródłem do analizy działalności służb specjalnych PRL, prezentując efekty pracy pionu wywiadu naukowo-technicznego MSW w ostatnich dwóch dekadach istnienia PRL. [Niniejszą publikację można bezpłatnie pobrać z poniższego linka.](#)

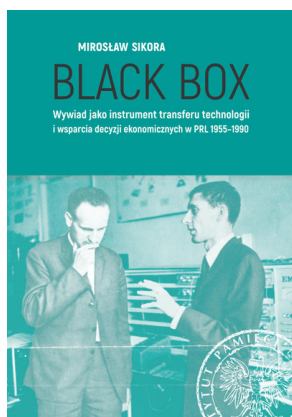

W 2022 r. IPN wydał książkę pt. „W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce” autorstwa Kamila Dworaczka. Książka jest pierwszym szczegółowym opracowaniem historycznym przedstawiającym kontekst polski katastrofy czarnobylskiej. Dotychczasowe ustalenia przedstawicieli różnych dziedzin nauki zostały wzbogacone o szeroką kwerendę archiwalną, która umożliwiła niezwykle wnikliwą analizę

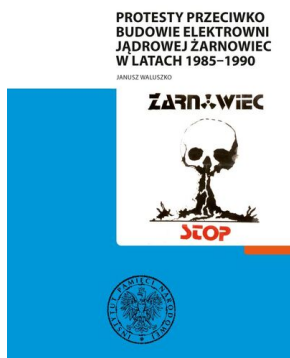
politycznych, społecznych, zdrowotnych, psychologicznych oraz środowiskowych skutków awarii w Polsce. Autor, mierząc się z wieloma mitami dotyczącymi katastrofy, opisuje rzeczywistą skalę szkód, jakie spowodowało skażone powietrze znad Czarnobylskiej Elektrowni Jądrowej. [Niniejsza książka dostępna jest w naszych księgarniach stacjonarnie lub online.](#)

W 2021 r. nakładem wyd. IPN ukazała się książka pt. „Black Box. Wywiad jako instrument transferu technologii i wsparcia decyzji ekonomicznych w PRL 1955-1990” autora Mirosława Sikory, która przybliży czytelnikowi użycie służb specjalnych do zdobywania informacji z zakresu nauki, techniki, przemysłu, czy rynków surowcowych przez państwa komunistyczne po 1945 r. [Książkę można nabyć stacjonarnie w naszych księgarniach lub online.](#)

W 2013 r. nakładem wyd. IPN ukazała się książka pt. „Protesty przeciwko budowie elektrowni jądrowej Żarnowiec w latach 1985-1990” autorstwa Janusza Waluszko. W publikacji autor nie tylko skupił się na ewolucji, przebiegu i formach protestów przeciwko budowie pierwszej w Polsce elektrowni atomowej w Żarnowcu, ale przedstawił w zarysie także dzieje ruchów ekologicznych w Polsce w ostatniej dekadzie PRL, jak również historię energetyki jądrowej na świecie i w kraju.

Zachęcamy również do przeczytania artykułów naukowych i innych materiałów znajdujących się w portalu przystanekhistoria:

- Dariusz Zalewski, [Katastrofa w elektrowni jądrowej w Czarnobylu](#)
- Filip Musiał, [Kultura i nauka w służbie ideologii](#)
- [Giganci nauki PL - polscy wynalazcy, odkrywcy i pionierzy nauk ścisłych. Dodatki do prasy](#)

PLIKI DO POBRANIA

[Dr Kamil Dworaczek o Elektrowni w Żarnowcu \(mp3, 1.31 MB\) 17.01.2023 14:53](#)
[Dr Kamil Dworaczek o Elektrowni w Żarnowcu \(wav, 14.36 MB\) 17.01.2023 14:53](#)